

ЗВ'ЯЗОК ПОЧУТТЯ ПРОВИНИ З ІНТРОВЕРСІЄЮ

Почуття провини – негативно забарвлене почуття, яке супроводжується агресією, прагненням людини до покарання самої себе, отримання прощення.

Актуальність даної проблеми відзначили в своїх працях багато дослідників (І.А. Белик, О.А. Гаврилиць, В.В. Іванов, А.А. Ігнат'єв, Є.П. Ільїн, Т.Ю. Кирилін, М.Н. Корнілов, Г.Г. Матюшин, Ю.М. Орлов та ін.), які розглядають феномен вини.

Кожна людина хоча б раз у житті відчувала почуття провини, це почуття насичене внутрішніми переживаннями, має деструктивний вплив на особистість. Але важливо розрізнити почуття провини та «вину». У тлумачному словнику В. Даля зазначено, що «вина – це провина, проступок, огріх, гріх, будь-який недозволений вчинок» [Ст. 401]. Таким чином, початково слово «вина» означало реально завдану шкоду. Однак є немало людей, яким властиво вважати себе винними, хоча реально завданої шкоди не було, за З. Фрейдом, формується потужний умовно-рефлекторний ланцюжок: «поганий» вчинок – поганий настрій – почуття вини – покарання – прощення – хороший настрій.

З дитинства у нас виховували моральні цінності, які є головною складовою совісті, порушуючи які ми відчуваємо певний дискомфорт. Але не усі люди реагують на одну й ту саму ситуацію однаково. Кожна особа має свій поріг почуття провини, це може залежати від індивідуальних особливостей, типу нервової системи, екстраверсії чи інтроверсії, акцентуацій характеру, самооцінки.

У психології сформувалося неоднозначне ставлення до феномена «вини» стосовно його впливу на життя та здоров'я людини. Позиції науковців у цій сфері можна умовно розділити на дві групи: одні з них вважають почуття вини ознакою незрілості людини, інші – основою високої духовності.

Почуття провини для різних типів особистості може відрізнятися й мати різні аспекти впливу на психіку індивіда. Більшість інтровертів відчувають почуття провини частіше. Якщо почуття провини надто сильне, інтроверти можуть почувати себе винними, навіть якщо їх вини немає. Самовпевненість екстравертів підвищує рівень їхньої самооцінки і це може доволі зменшувати їх переживання почуття провини.

Метою дослідження є встановити зв'язок почуття провини з типом особистості, а саме екстраверсією та інтроверсією.

Об'єкт дослідження: почуття провини.

Предмет: зв'язок почуття провини з типом особистості, а саме екстраверсією та інтроверсією.

Відповідно до поставленої мети формулюємо завдання:

1. Здійснити теоретичний аналіз літератури з проблеми почуття провини та її зв'язку з особистісними властивостями.
2. Встановити рівень провини та інтроверсії респондентів.
3. За допомогою методів математичної статистики виявити чи існує зв'язок типу особистості, а саме екстраверсії та інтроверсії, з рівнем почуття провини.

Методи дослідження:

Теоретичні методи – аналіз, синтез, узагальнення, систематизація теоретичного матеріалу з проблеми зв'язку почуття провини з типом особистості, а саме екстраверсії та інтроверсії.

Емпіричні методи:

1. Особистісний опитувальник Г.Ю. Айзенка.
2. Методика «Вимірювання почуття провини та сорому (TOSCA)» Дж.П. Тангней.
3. «Опитувальник провини (GI)» К. Куглер, У. Джонс; в адапт. Білик І.А. Вибірка: школярі 9-11 класу – 50 осіб, школа № 34 м. Кропивницький

Список літератури

1. Ананова І.В. Особливості використання захисних адаптивних механізмів у людей з високим рівнем почуття вини.
2. Даль В.І. Тлумачний словник.
3. Горнаева С.В. Вина и сміттям в контексті психологічної регуляції соціальної поведінки особистості // Світ науки, культури, освіти: міжнародний науковий журнал. – 2012. – №2 (33). – С. 47-49.
4. Ільїн Є.П. Психологія Совісті: вина, сором, каяття. – СПб.: Пітер, 2016. – 288 с.
5. Короткова Е. В. Соціально-психологічний аналіз провини і сорому, як системи відношень особистості до себе та іншого. Ростов-на-Дону: Ростовський державний університет, 2002 г.

*Науковий керівник: Вашека Т.В.
канд. псих. наук, доцент*

